

Vreme: 16.02.2018 08:15

Medij: politika.rs

Link: <http://www.politika.rs/sr/clanak/398355/Trag-ostao-samo-u-muzejima>

Autori: Andrijana Cvetičanin

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Trag ostao samo u muzejima

6297

Poslednji izdanak ove srpske familije, sudbinski vezane za Osijek, Petrinju i Beograd, ugašen je 1989, ali sećanja su oživela na izložbi u Etnografskom muzeju

Da nema stakla ispred postavljenog trpezarijskog stola, sa srebrnim escajgom, salvetama sa finim vezom i izrezbarenog ogledala u pozadini, koje podseća da su to eksponati - posetioci Etnografskog muzeja u Beogradu mogli bi da očekuju poziv na kafu ili čaj nekog od članova porodice Radanović. Izložba "Iz prošlosti jedne porodice Osijek - Petrinja - Beograd" posvećena ovoj srpskoj familiji svojevremena je vremenska mašina koja posetioce prosto "uvuče" u 19. vek. Međutim, srpska familija iz Osijeka, verni svedok građanskog načina života kroz više od dva veka, kojoj je posvećena izložba ugašena je 1989. smrću poslednjeg izdanka porodice. Zahvaljujući naslednicima i preko ženske linije, Tomića iz Petrinje, takođe ugledne familije, u koju se udala jedna od kćerki Radanovića, porodična zaostavština iz Slavonije i Banije stigla je u Beograd i postala deo fundusa Etnografskog muzeja. Od abadžija do industrijalaca Autorke izložbe Marina Cvetković, muzejski savetnik, i Vjera Medić, viši kustos, otkrivaju da su izložbu pripremale u etapama, više godina. Krenule su sa idejom da prikažu kako je u prošlosti izgledao enterijerski tekstil - posteljina, čaršavi, zavese... Radanovići su se, naime, od prvog pretka o kome postoje pisani tragovi bavili proizvodnjom tekstila. Međutim, uranjanjem u priču i istraživanjem stabla na čijem je vrhu Georgije (rođen 1777) rešile su da proširile temu. Sama porodica nametnula se kao glavna tema izložbe. Kroz postavku o jednoj familiji dve autorke prikazale su razvoj, ali i nestanak srpske građanske porodice u različitim državnim, društvenim, demografskim, ekonomskim i kulturnim okvirima. Zaključana i napuštena kuća Ova porodica nije uspela da izbegne društvene potrebe tokom Prvog i Drugog svetskog rata. U vreme NDH-a delili su sudbinu srpskog življa. Morali su da napuste Petrinju i otišli su u izbegništvo u Beograd. Sva imovina Radanovića je 1945, osim kuće, nacionalizovana. Danas o postojanju porodice u Osijeku svedoči spomenik na porodičnoj grobnici Radanović, na samom ulazu u pravoslavno groblje u Donjem gradu, tik uz grobnicu porodice Muačevića iz čije je familije majka Milutina Milankovića. Najstariji predak Georgije Radanović je bio abadžija i njegovi naslednici su tokom 19. veka razvijali porodični posao trgovinom. Značajan napredak je zabeležen tokom života trojice braće: Petra, Jovana i Vasila, unuka pomenutog Georgija. Marljivost i posvećenost poslu, ali i familiji nasledili su od njega, ali i oca Paje, drugog po redu Georgijevog sina. Možda još više, porodica Radanović postaje ugledna izvan Donjeg grada, dela Osijeka gde je živela srpska zajednica, sa generacijom s kraja 19. i početkom 20. veka. Tokom tog perioda, Jovan sa suprugom Julijanom Andrejević Bogdanović dobio je sedmoro dece. Sva su se ne samo školovala, unapređivala poslove proizvodnje i trgovine tekstila, već su ulagali u poljoprivredu, ciglane, mlinove, šećerane. Istovremeno, lično su bili angažovani u crkvenim, društvenim, kulturnim udruženjima čime su doprinosili položaju srpske zajednice u tada višenacionalnom gradu. Kada se zakorači na međusprat Etnografskog muzeja kao da se uz pomoć vremenske mašine ulazi u 19. vek. Sve privlači pažnju: eksponati pokućstva, ali i objašnjenja o gotovo filmskom životu pojedinih članova ove familije. Pisma pisana krasnopisom, devojačka sprema, nakit, delovi nameštaja, fotografije prvog automobila, sestara koje igraju tenis s početka 20. veka... Memorandum porodične firme U posredovanju prilikom udaje Vere Radanovića (1890-1978) druge Jovanove kćerke, bio je uključen ujak Milutina Milankovića - Jovan Muačević. On je ujedno i venčao Verine roditelje. Njen odlazak u grad

Vreme: 16.02.2018 08:15

Medij: politika.rs

Link: <http://www.politika.rs/sr/clanak/398355/Trag-ostao-samo-u-muzejima>

Autori: Andrijana Cvetičanin

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Trag ostao samo u muzejima

supruga Nikole Tomića, u Petrinju, kasnije se pokazao sudbinski dobrim. Upravo tako spasena su mnoga porodična materijalna dobra, početkom Drugog svetskog rata, a danas izložena u muzeju. Srbin gradonačelnik Osijeka Georgijev unuk, jedan od trojice Jovanovih sinova, Dušan završio je agronomiju u Lajpcigu. Mudrim ulaganjem kapitala doveo je porodične finansije na najviši nivo. Bio je veleposednik, industrijalac, kraljevski dvorski liferant. I član aero-kluba "Naša krila", voleo je jahanje pa je bio aktivista i u Slavonskom kolu jahača Kneza Pavla. Ljubav prema starinama i umetnosti iskazivao je angažovanjem u Arheološkom klubu. Tokom dve godine od 1935. do 1937. bio je gradonačelnik Osijeka. Za vreme Drugog svetskog rata vode ga u zatvor iz koga je uprkos teškim okolnostima brinuo za porodicu. Iz tog perioda sačuvana su dirljiva pisma pisana porodici. Nakon rata bio je doživotni predsednik Srpske pravoslavne crkvene opštine i posvećenik obnovi srušenog hrama Uspenja Presvete Bogorodice. Vera je bila jedna od četiri kćeri i tri sina. Sa mlađom sestrom Dragom igrala je tenis, bila je aktivna u Sokolskom društvu. Najstarija Sofija se školovala na devojačkom Institutu Carice Marije Fjodornove na Cetinju, u Crnoj Gori. Bila je udata za Mladena Simonovića iz Sremske Kamenice. Deveri su joj bili doktori Radivoje Simonović - koji je za sobom ostavio obiman opus fotografija etnografskog sadržaja i Svetislav, prvo lični lekar kralja Nikole, kasnije i kralja Petra. Haljine po poslednjoj evropskoj modi Sve dame Radanovića bile su školovane, vodilo se računa o njihovom odevanju, imale su poslugu, bile su aktivne u Srpskoj ženskoj dobrotvornoj zadruzi. Slave, Svetosavski bal u Osijeku nije mogao da se zamisli bez angažovanja žena iz kuće Radanovića. Muški članovi porodice prilikom putovanja za njih su donosili haljine, šešire, nakit, sve po poslednjoj evropskoj modi. Sofija je bila pretplaćena na časopise "Neven" i "Srpsku vezilju". Od trojice sinova, najstariji Paja je završio prava u Beču, Dušan agronomiju u Lajpcigu, a Milutin gimnaziju. Dušan je bio rezervni oficir vojske Kraljevine SHS. Autorke izložbe smatraju da je ključ uspeha porodice Radanović bio upravo u prisnim vezama i pažnji koju su jedni drugima posvećivali. Poštovali su se braća, sestre, članovi koji su starili. Tako na primer posle prerane smrti Jovana Radanovića u podizanju sedmoro dece značajno je učestvovao stric Petar. Izložba će biti dostupna posetiocima do jeseni ove godine.

